

پرسش و پاسخ: ضد عفونی کننده های دست و بیماری کرونا

دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان
معاونت غذا و دارو

کمیته تجویز و مصرف منطقی دارو

دکتر سید مومن مرتضویان-دکتر نسیم سادات صادری- دکتر آتوسا قاسمی نژاد

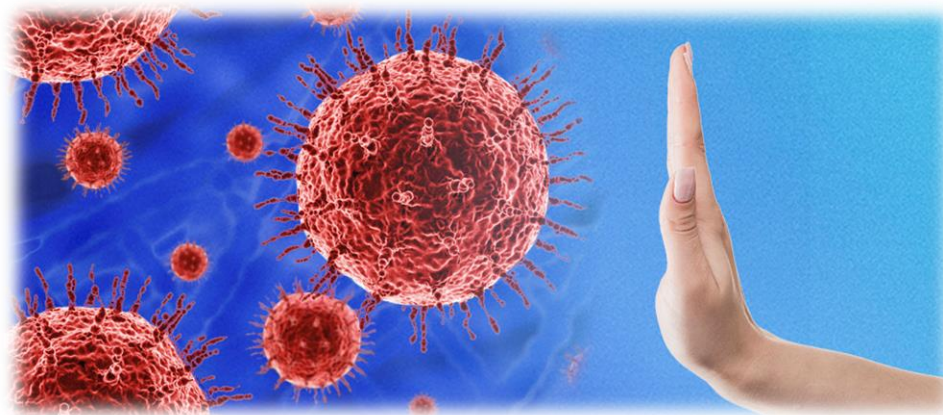
نویسندگان:

فروردین ماه 1399

پرسش و پاسخ

پرسش 1: آیا ضد عفونی کننده های دست در برابر ویروس کرونا موثر است؟

پاسخ: بر اساس پیشنهاد مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها بهترین راه برای جلوگیری از شیوع عفونت ها و کاهش

خطر ابتلا به بیماری کرونا، شستن دست ها با آب و صابون ساده است. شستن دست ها با آب و صابون (به ویژه پس از رفتن به دستشویی، پیش از غذا خوردن، پس از سرفه،

عطسه یا فین کردن) به مدت دست کم 20 ثانیه ضروری است. اگر آب و صابون در دسترس نباشد، مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها به افراد توصیه می نماید که از ضد عفونی کننده های دست بر پایه الکل (هاوی دست کم 60 درصد الکل) استفاده کنند.

پرسش 2: آیا برای شستن دست ها باید از صابون ضد باکتری استفاده شود؟

پاسخ: در حال حاضر هیچ مدرکی وجود ندارد که صابون های ضد باکتری موثر تر از صابون و مایع های دستشویی ساده می باشند. در واقع، برخی از داده ها حاکی از آن است که در دراز مدت زیان این فراروده های آنتی باکتریال ممکن است بیشتر از سودمندی آنها باشد، هر چند برای این موضوع تمقیق بیشتری باید انجام شود.

ضد عفونی کننده های دست

پرسش 3: از کجا می توان ضد عفونی کننده های دست را تهیه کرد، آیا این فرآورده ها را افراد می توانند در خانه درست کنند؟

پاسخ: تنها مکان مجاز عرضه مملول و ژل های ضد عفونی داروخانه ها هستند. اما گاهی سیاست های موقت برای دسترسی آسان تر افراد در هر استان ممکن است متفاوت باشد که مکان های موقت عرضه این فرآورده ها توسط معاونت غذا و دارو هر استان اعلام می شود. قابل ذکر است که افراد

نباید فودشان مملول های ضد عفونی دست را بسازند. اگر فرآورده ها به طور درستی ساخته نشوند، ممکن است دست ها ضد عفونی نشوند و بی اثر باشد. گزارش هایی در مورد سوختگی های پوستی در مین ساختن مملول های ضد عفونی نیز وجود دارد.

پرسش 4: در صورتی که بثورات جلدی، کهیر یا سایر واکنش های ناشی از ضد عفونی کننده ها رخ داد چه کاری باید کرد؟ پاسخ: در صورتی که واکنش های پوستی ناشی از ضد عفونی کننده ها رخ دهد باید به پزشک مراجعه کرد و همچنین عوارض ناشی از آنها را به معاونت غذا و دارو از طریق پزشک و یا به صورت آن لاین (سایت معاونت غذا و دارو استان) گزارش داده و یا فرم مربوطه پر شود. اطلاعات مربوطه به فرآورده مورد نظر از جمله نام تولید کننده و سری سافت نیز در فرم های مربوطه باید درج شود.

پرسش 5: سازندگان بسیاری از پاک کننده و ضد عفونی کننده های سطوح ادعا می کنند که می توان آنها را علیه ویروس عامل بیماری کرونا استفاده کرد. آیا می توان از این فرآورده ها بر روی دست یا بدن استفاده شود تا از ابتلا به کرونا پیشگیری شود؟

پاسخ: همیشه باید دستورالعمل های مربوط به تمیز کننده های خانگی رعایت شود. از اسپری ها و یا دستمال های مرطوب ضد عفونی کننده های سطوح بر روی پوست استفاده نشود زیرا می توانند باعث تخریب پوست و چشم شوند. این فرآورده ها برای استفاده انسان یا میوان مناسب در نظر گرفته نشده اند و برای سطوح سخت و غیر متفلزل ساخته شده اند.

ضد عفونی کننده های دست

پرسش 6: آیا افزودن الکل به ضد عفونی کننده های دست غیر الکی باعث می شود که پیشگیری از ویروس عامل کرونا بهتر شود؟

پاسخ: فیر. افزودن الکل به ضد عفونی کننده های غیر الکی بعید است که منجر به تأثیر بهتر آنها شود.

پرسش 7: برپسب های فراورده های ضد عفونی کننده های دست باید حاوی چه اطلاعاتی باشد؟ پاسخ: این فراورده ها ملزومات دارویی به مساب می آید و طبق مقررات سازمان غذا و

دارو برپسب آنها باید شامل هشدارها و اقدام های احتیاطی (به ویژه در مورد کودکان) باشد. همچنین بر روی برپسب این فراورده ها باید ترکیب های تشکیل دهنده آنها قید شود.

پرسش 8: آیا مواد ضد عفونی کننده های دست دارای تاریخ انقضا می باشند؟ آیا این فراورده ها پس از تاریخ انقضا تأثیر دارند؟

پاسخ: ملزومات دارویی (شامل مواد ضد عفونی کننده های دست) نیز باید تاریخ انقضا مشخصی داشته باشند. در مورد اثر بخشی این فراورده ها پس از تاریخ مصرف اطلاعی در دست نیست.

پرسش 9: فراورده ها ضد عفونی کننده دست را باید در کجا نگهداری کرد؟

پاسخ: این فراورده ها باید دور از دسترس و دید کودکان نگهداری شوند. همچنین دمای نگهداری این فراورده ها نباید از 40 درجه سانتیگراد بالاتر رود (بنا بر این در ماه های گرم سال این فراورده ها نباید در خودروها نگهداری شوند). ظرف های نگهداری ضد عفونی کننده های دست نباید نزدیک وسایل برقی و یا جاهایی باشد که احتمال آتش سوزی بالایی دارند. همچنین برای فاموش کردن شعله های ناشی از الکل می توان از آب استفاده کرد.

پرسش 10: آیا ضد عفونی کننده های دست برای کودکان فطرناک است؟

پاسخ: برای کودکان زیر 6 سال، استفاده از این فرآورده های ضد عفونی کننده باید با نظارت بزرگسالان باشد. هنگامی که مصرف ضد عفونی کننده ها بر اساس برچسب های آنها باشد، فطرناک نیستند. این مواد زمانی فطرناک هستند که توسط کودکان بلعیده می

شوند. نوشیدن تنها مقدار اندکی از این مملول های ضد عفونی کننده می تواند باعث مسمومیت های ناشی از الکل در کودکان شود. با این وجود جای نگرانی نیست اگر کودکان بعد از استفاده از ضد عفونی کننده های دست آن را لیس بزنند و یا اینکه بخورند. این نکته نیز بسیار مهم است که این فرآورده ها در معرض دید کودکان قرار نگیرد. اگر کودکی ضد عفونی کننده های دست را بلعید باید بی درنگ به اورژانس (شماره تماس 115) و سپس به مرکز اطلاع رسانی دارو و سموم (شماره تماس 190) تماس گرفته شود.

پرسش 11: دنا تورانت ها (یا تلخ کننده ها) چیست و چرا به مواد ضد عفونی کننده دست افزوده می شوند؟

پاسخ: دنا تورانت ها به الکل افزوده می شود تا مزه آن تلخ گردد تا از بلعیدن غیر عمدی توسط کودکان جلوگیری شود. الکل دنا توره شده باعث می شود که ضد عفونی کننده های با پایه الکل طعم فوبی نداشته باشند و کودک را پس از پیشیدن آن از خوردن منصرف نماید و این یکی از تمهیداتی است که از مسمومیت های عمدی یا غیر عمدی با ضد عفونی کننده ها در کودکان جلوگیری می نماید. افزودن این تلخ کننده ها بسیار مهم است زیرا گزارش هایی وجود دارد که در پی نوشیدن غیر عمدی ضد عفونی کننده های دست توسط کودکان، پیامدهای ناگواری متی مانند مرگ رخ داده است.

ضد عفونی کننده های دست

پرسش 12: بطور می توان فهمید که یک فرآورده ضد عفونی کننده مورد تایید سازمان غذا و دارو می باشد؟ پاسخ: اگر فرآورده فارمی باشد، می بایست برچسب اصالت کالا داشته باشد. همچنین در فرآورده های تولید داخل شماره پروانه بهداشتی نیز باید قید گردد. دیگر اینکه می توان با مراجعه به تارنمای سازمان غذا و دارو مراجعه نمود

بارکد میله ای
این همون بارکد 14 رقمی روی محصوله

شناسه رهگیری
با وارد کردن این شماره در سایت کاتالوک محصول رو دریافت کنید.
مواستون باشه این به معنای اصالت کالا نیست

سری ساخت
تاریخ انقضا

کد 16 رقمی مخفی
برای مطمئن شدن از اصل بودن این کد رو به شماره 20008822 اس ام اس کنید یا به تلفن گویا 021-6185 اطلاع کنید. همچنین می تونید داخل سایت ttac.ir نیز استعلام کنید.

اطلاعات تماس
SMS: 20008822
TEL: 021-6185
WWW.ttac.ir

و از طریق سامانه، استعلام پروانه های بهداشتی سازمان غذا و دارو جستجو نمود. همچنین می توان موضوع را از معاونت غذا و دارو دانشگاه پیگیری کرد.

پرسش 13: میزان اتانول و ایزوپروپیل الکل در ضد عفونی کننده های دست چه مقدار باید باشد؟

پاسخ: داده های آزمایشگاهی نشان داده است که مواد با دست کم 60 درصد اتانول و 70 درصد ایزوپروپانول می توانند ویروس عامل بیماری کرونا و ویروس ها مشابه را غیر فعال نمایند. به همین دلیل مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها استفاده از فرآورده های حاوی اتانول دست کم 60 درصد و ایزوپروپانول دست کم 70 درصد را برای بهداشت دست پیشنهاد می نماید.

پرسش 14: روش پیشنهادی برای ضد عفونی کردن دست کادر درمانی چیست؟

پاسخ: مرکز پیشگیری و کنترل بیماری ها همچنان پیشنهاد می نماید که ضد عفونی کننده های بر پایه الکل روش اصلی برای کادر درمان در اغلب شرایط بالینی می باشد. این نوع ضد عفونی کننده ها به طور موثری تعداد عوامل بیماری زای موجود بر روی دست کادر درمانی را در ممیط کار کاهش می دهند. افزون بر آن، استفاده مکرر دست ها با ضد عفونی کننده های بر پایه الکل فرموله شده با نرم کننده ها آسیب کمتری در مقایسه

شستشوی مداوم دست ها به پوست وارد می نماید. این عامل در کنار سهولت استفاده و دسترسی آسان باعث می شود که تمایل استفاده از ضد عفونی کننده های بر پایه الکل بیشتر از شستشو با آب و صابون باشد. قابل ذکر است

ضد عفونی کننده های دست

که در صورتی که آلودگی قابل مشاهده باشد، پیش از غذا خوردن و پس از دستشویی دست ها باید دست کم 20 ثانیه با آب و صابون شسته شوند.

پرسش 15: آیا فرآورده های ضد عفونی کننده دست حاوی بنزالکونیوم کلراید به عنوان جایگزین مواد ضد عفونی کننده های بر پایه الکل مورد در پیشگیری از بیماری کرونا قابل قبول است؟

پاسخ: مرکز پیشگیری و کنترل بیماری ها فرآورده های جایگزین مواد ضد عفونی کننده بر پایه الکل (دست کم 60 درصد اتانول و 70 درصد ایزوپروپانول) به عنوان ترکیب های فعال پیشنهاد نمی نماید. بنزالکونیوم کلراید به همراه هر دو ماده اتانول و ایزوپروپانول توسط سازمان غذا و دارو ایالات متحده برای ضد عفونی کردن دست های کادر درمانی واجد شرایط تلقی می شود. اما داده های موجود نشان می دهد که بنزالکونیوم کلراید نسبت به هر یک از الکل های ذکر شده دارای فعالیت کمتری (قابلیت اطمینان پایین تر) در برابر ویروس عامل بیماری کرونا می باشد.

پرسش 16: آیا فرآورده های ضد عفونی کننده دست بدون افزودن مواد دیگر (فقط حاوی دست کم 60 درصد اتانول و 70 درصد ایزوپروپانول) در مراکز درمانی را می توان برای ضد عفونی کردن دست به طور مرتب به کار برد؟

پاسخ: با توجه به عارضه فشرکی پوست توسط الکل و اهمیت سالم ماندن پوست کارکنان سلامت، نباید از الکل فالص بدین منظور استفاده شود مگر اینکه به طور

صمیم با نرم کننده ها فورموله شده باشند.

پرسش 17: سازمان های مسئول بطور می توانند کمبود ضد عفونی کننده های دست بر پایه الکل را مدیریت نمایند؟

پاسخ: در این حالت ممکن است این سازمان ها تولید مملی فرآورده های بر پایه الکل را در نظر بگیرند و به کارگاه های مملی مجوز موقت بدهند. این مراکز باید حاوی مواد فعال دیگری غیر از مواد تایید شده توسط FDA و سازمان بهداشت جهانی باشد. برای جلوگیری از آلودگی با ارگانیزم های سازنده اسپور، این فرآورده ها باید 72 ساعت پس از تولید قرنطینه شوند تا آلودگی ها از بین برود و نمونه آن جهت مشکلات احتمالی در دسترس باشند.

ضد عفونی کننده های دست

پرسش 18: چه مواد مجازی در ضد عفونی کننده های دست می تواند به عنوان ماده فعال باشد؟

پاسخ: مواد فعال موجود در ضد عفونی کننده های دست شامل اتانول، ایزوپروپیل الکل، گلیسرین (گلیسرول)، هیدروژن پرواکسید و آب استریل (جوشاندن، تقطیر و یا سایر فرایندی که باعث استریل شدن آب شود در حالی که مشخصه های آب تصفیه شده را داشته باشد). آب باید در اسرع وقت پس از استریل شدن استفاده شود.

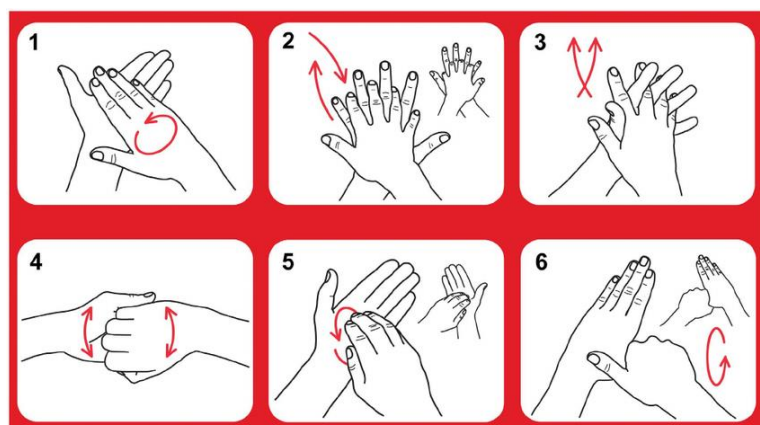
پرسش 19: تفاوت عبارت های هند راب و هند واش در ضد عفونی کننده های دست چیست؟

پاسخ: مواد فعال موجود در ضد عفونی کننده های دست بر پایه الکل پس از استفاده نیازی به شستن با آب ندارند (هند راب) اما برفی دیگر از ضد عفونی کننده های دیگر باید دست ها پس از استفاده با آب شستشو شوند (هند واش). برای این منظور باید دستورالعمل های بر روی محلول و ژل های ضد عفونی به دقت خوانده شود.

پرسش 20: ممدودیت های استفاده از ضد عفونی کننده های دست با پایه الکی چیست؟

پاسخ: این فراورده ها نباید در نوزادان زیر 2 ماه استفاده شوند و همچنین بر روی زخم های باز نیز منع مصرف دارند.

پرسش 21: نمونه مصرف ضد عفونی کننده های دست با پایه الکی چیست؟

پاسخ: مقدار مناسبی از محلول ضد عفونی کننده بر روی همه سطح دست افزوده و تا خشک شدن محلول، دست ها به هم مالیده شود. هر چند مواد ضد عفونی کننده دست میکروب های فوب و بد دست را از بین می برند اما به سرعت میکروب های فوب بر روی دست بر می گردند.

پرسش 22: آیا ضد عفونی کننده های دست با پایه الکی همه میکروارگانیسم های بیماری زا را از بین می برد؟

پاسخ: خیر. این ضد عفونی کننده ها برفی میکروارگانیسم ها مانند کلاستریدیوم دیفیسیل (که می تواند اسهال های شدید ایجاد نماید) را از بین نمی برند. اگر بیماری مبتلا به کلاستریدیوم دیفیسیل باشد، کادر درمانی در مین معاینه و درمان باید دستکش داشته باشند. همچنین برای جلوگیری از انتشار آن باید دست های بیمار، همراه بیمار و کادر درمانی با آب و صابون شسته شود.

References:

- 1- Q&A for Consumers: Hand Sanitizers and COVID-19. FDA. 04/13/2020.
- 2- FDA News Release. Coronavirus (COVID-19) Update: Daily Roundup April 13, 2020
- 3- Hand Hygiene. CDC. March 14, 2020
- 4- World Health Organization (WHO): Coronavirus disease 2019 (COVID-19) STRATEGY UPDATE. 14 April 2020.
- 5- Guide to Local Production: WHO-recommended Handrub Formulations. Revised April 2010.